

Wil je me? Leer dan eerst spellen

(1) Leren jongeren nog wel correct spellen? Het klinkt misschien als een verzuchting van een bezorgde grootvader, maar die zorg wordt gedeeld door jongeren zelf. Volgens een peiling van NRC en de Vlaamse krant De Standaard vindt de helft van de Vlaamse en Nederlandse jongeren (12-29 jaar) dat de jeugd niet goed meer kan spellen. Een ruime helft merkt ook veel fouten op in berichtjes die hij toegestuurd krijgt. Die belabberde schrijfsels zullen niet aan de deelnemers zelf gelegen hebben, want slechts een op de vijf ziet zichzelf als slechte speller. Twee derde vindt ronduit dat hij goed spelt, met iets meer zelfverzekerdheid bij de Nederlanders.

(2) De enquête werd verspreid onder jongeren die binnen het bereik van kranten liggen en dus niet per se representatief zijn voor de hele bevolking. Toch komt hun inschatting over hun leeftijdsgenoten vrij aardig overeen met bestaand wetenschappelijk onderzoek. Zo deed taalwetenschapper Reinhild Vandekerckhove van de Universiteit Antwerpen met haar collega's Dominiek Sandra en Hanne Surkyn onderzoek naar de spellingvaardigheid van zeventien- en achttienjarige Vlamingen. Slechts iets meer dan de helft van hen wist een simpel opdrachtje over werkwoordsvormen met het dt-vraagstuk – ik word, hij wordt – foutloos te maken. “Een niveau dat je eerder aan het einde van de basisschool verwacht”, beaamt Vandekerckhove.

(3) Brengt de beperkte jeugdige spellingvaardigheid, zoals die blijkt uit Vandekerckhoves onderzoek, de toekomst van dictees en de spelling in gevaar? Allerm minst, zo wijst de peiling van NRC en De Standaard uit: jongeren willen in meerderheid dat spelfouten met puntenaftrek bestraft blijven en dat hun scholen genoeg aandacht voor spelling hebben. Ze zijn het niet eens met de stelling dat een correcte spelling niet belangrijk is, zolang we elkaar maar begrijpen. Bovendien knappen ze af op slecht spellende (Tinder)dates.

(4) Dit laatste geldt overigens vooral voor meisjes: twee op de drie vinden slechte spelling een dealbreaker op datingsites, tegen een ruime helft van de jongens. Hoe ouder ze zijn, hoe belangrijker ze het vinden. Spelling blijkt dus een indicator voor de geschiktheid van een partner, zeker bij jonge vrouwen.

(5) Die gevoeligheid voor taal bij vrouwen blijkt uit wel meer onderzoek. “Zo maken meisjes op sociale media minder dt-fouten dan jongens.

70 En niet omdat ze de regels beter
beheersen”, zegt Vandekerckhove.
“Die kennen ze even goed als
jongens. Of, beter gezegd: even
75 slecht. Ze zijn wel gevoeliger voor de
mogelijke stigmatisering¹⁾ die met
foute spelling gepaard kan gaan.”
(6) Dat jongeren matig spellen, komt
volgens Vandekerckhove niet per se
door de invloed van sociale media.
80 Onderzoek wijst uit dat ze hun al dan
niet opzettelijke spelfouten op TikTok
of Instagram – denk aan het
populaire ‘egt’ in plaats van ‘echt’ –
niet herhalen op school. “Slechts in
85 uitzonderlijke gevallen lijkt er een
ongewenst leerproces te ontstaan”,
zegt Vandekerckhove. Zo hebben de
Antwerpse onderzoekers vastgesteld
dat het woord ‘gezegd’ opvallend
90 veel als ‘gezegt’ gespeld wordt in de
WhatsApp-communicatie van
Vlaamse jongeren. Dat woordbeeld
zou door het veelvuldig gebruik
weleens kunnen blijven hangen.
95 **(7)** Een derde van de scholieren
bevestigt soms niet meer goed te
weten hoe iets te schrijven onder
invloed van foute woordbeelden op
sociale media. Opmerkelijk: evenveel
100 scholieren vinden dat het makkelijker
is om Engels te spellen dan
Nederlands.
(8) Zijn spelfouten erg? Taalkundigen
vinden doorgaans van niet: het is
105 volgens hen veel belangrijker dat

jongeren goed leren formuleren en
de structuur van een tekst leren
doorgronden. “Niet-taalkundigen”,
zegt Vandekerckhove, “lijken spelling
daarentegen te beschouwen als het
110 belangrijkste taalkundige vraagstuk.”
Toen haar collega Dominiek Sandra
eens voorstelde om voortaan behalve
‘ik vind’ ook ‘hij vind’ te schrijven, om
taalgebruikers te verlossen van hun
115 onzekerheid, ontstond er in
Vlaanderen een kleine mediastorm.
(9) Ook de jongeren in de peiling van
NRC en De Standaard moeten weinig
hebben van dit soort wijzigings-
120 voorstellen. Ook al beheersen ze de
norm zelf niet goed, ze vinden deze
wél belangrijk. Twee derde van hen
is expliciet vóór het behoud van de
dt-regels. Driekwart gruwet van
125 fonetische spelling – ‘smiddachs
eeten we elk een Citroen’. Ook dat
strookt met eerder onderzoek, aldus
Vandekerckhove: mensen houden
130 niet van nieuwe woordbeelden. In
2005 leidde het schrappen van de
tussen-n in ‘ideeëloos’ nog tot boze
reacties.
(10) Volgens Vandekerckhove
135 worden Vlamingen eerder als
‘taalpuristen’ gezien dan
Nederlanders. Maar daar verrast
deze peiling: over de hele linie blijken
de taalpuristen juist ten noorden van
140 de grens te zitten.

*naar een artikel van Derk Walters en Astrid Houthuys,
NRC, 2 oktober 2021*

noot 1 stigmatisering: iets ten onrechte als zeer negatief kenmerken